

A. Bak Péter

Magyar Kultúra Napja – „P. Bak – 100”

P. Bak János (Pázmándfalu, 1913. április 6 – Budapest, 1981. november 23.) Janus Pannonius-díjas festőművész, grafikusművész, művész-tanár, hegedűépítő, a magyar nehézfajsúlyú festői dikció megteremtője **születésének 100. évfordulójára rendezett emlékkiállítás** a Magyar Kultúra Napja alkalmából. Gerenday Közösségi Ház kiállítóterme **2013. január 18–február 15.**

P. Bak János: Szépitkező

A kellemetlen téli időjárás ellenére a kultúrát szeretők, sőt, azt igénylők lelkes kis csapata összejött, hogy találkozzon a magyar festészet egyik kimagasló alakjának, Pázmándfalui Bak János (P. Bak János) művészetével.

A kiállítás-sorozat nyitó tárlata a lábatlani, majd Pázmándfaluban, Budapesten folytatódik és a Répcelaki Galériában zárul október hónapban, a Magyar Festészet Napján. Az emlékkiállításokon a jogutód, A. Bak Péter tulajdonában lévő művek kerülnek bemutatásra. Így az érdeklődő közönség mélyebb bepillantást nyer egy lezárt életműbe. Szabó Ildikó intézményvezető

bevezetőjében beszélt a Magyar Kultúra Napjának fontosságáról, köszöntötte a megjelenteket és felkérte A. Bak Pétert, hogy nyissa meg édesapja, P. Bak János jubileumi kiállítását.

A mester és keresztapám, Rudnay Gyula Kosuth-díjas festőművész szavai jutnak eszembe: „A világ minden kultúrnemzetének féltett kincse az őt kifejező művészete. Mert egy nemzet annyit ér, amennyi kultúrájának mélysége, vagy magassága. Kultúrájának fokmérője mindig saját művészete volt és lesz.”

Jelképerejűnek érzem, hogy most abban a Gerenday Házban láthatjuk P. Bak János műveit, ahol 2010 –ben, szintén a Magyar Kultúra Napján, a Rudnay Társaság remek kiállítását. Mindig jó dolog, amikor valaki létrehoz valamit, alkot. Bár minden ember így cselekedne, akkor szebb lenne a világ!

Képekre márpedig szükség van. Szent Bonaventura szavaival élve, többek között már csak „az egyszerű emberek műveletlensége, az érzelmek tunyasága és az emlékezet ingatagsága miatt” is. A képek esetenként régi korok egyetlen túlélőiként olyan információkat közvetítenek az utókor számára, amelyek az évszázadok során a feledés homályába veszttek. Letűnt idők néma tanúi ők, ám hozzáértő kézben, némi szerencsével olykor szóra bírhatók.

P. Bak János 1913. április 6-án született, a Győr megyei Pázmándfaluban. A szülői ház ma is megvan. 13 éves korában Győrbe került Pandur József templomfestőhöz. Ebből az időből való a „Csendélet pipával” című első olajfestménye, 1926-os datálással. 1929-ben már Budapesten találjuk az Iparművészeti Iskola grafika szakán, ahol Helbing Ferenc tanítványa. Közben Szőnyi István szabadiskolájába is jár. 1930–37 között a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola hallgatója. Mesterei Glatz Oszkár és Rudnay Gyula. Rudnaynál 5 évig tanult és évekig tanársegéde is lett. „Kirándulók” című kisméretű képét is ekkor festi.

Különösen Rudnay Gyula művészi, emberi magatartása volt rá döntő hatással, aki „...nemcsak festészetet tanított, hanem egész életre szóló művészi és emberi magatartást is.” 1937-ben a Múcsarnokban rendezett 10 éves jubileumi kiállításon elnyerte a Rotary Club nagydíját. 1940-ben megnyerte a Balló Ede 1000 pengős ösztöndíjat „Női akt” és „Leányfej” című képeivel. A háborús években a Honvédelmi Minisztériumban tervező grafikusként dolgozik. „Nevető” önarcképét 1945-ben festi Rákospalotán. A kiállítás egyik legjobb műve, Frans Hals-i magasságokban. 1946-ban részt vesz az I. Nemzeti Kiállításon, az Ernst Múzeum kiállításain stb. és képei egymás után kapják a különböző díjakat. 1946 őszén Baján

telepedett le – a város meghívására – s a Rudnay Képzőművészeti Szabadakadémia tanára, később titkára lesz. Tanítványai között ott van: Udvardi Erzsébet, Szurcsik János, Mözsi Szabó, Weintrager Adolf. Baján készült művei közül láthatunk néhányat, „Napsütés a parkban”, „Manyi kalappal” (a művész felesége), „Fekvő akt”, amely a kiállítás remeke, több újságban reprodukált. 1950-ben részt vesz az I. Magyar Képzőművészeti kiállításon. 1952-ben Pázmándhegyen, a mai is meglévő második szülői ház udvarán, megfesti „Péter lubickol” című vásznát. Ugyanebben az évben festi meg mesteréről, Rudnay Gyuláról azt a hiteles és remek portrét, amely ki lesz állítva a Molnár C. Pál Múterem-Múzeumban, a február 15-én nyíló Rudnay-emlékkiállításon. Ilyen művészi eredmények után kerül P. Bak János 1953 nyarán Bajáról a Szolnoki Művésztelepre, ahol a művészcsoport vezetője és a telep gondnoka. Megjelennek képein a jellegzetes szolnoki témák, a Zagyva, a Tabán, a Tisza és mindenekelőtt az ember. Sajátos színt ad festészetének a zene, a hegedű iránti vonzalma. Kevesen tudják róla, hogy kiváló hegedűket is tudott építeni. Cremonában bronzdiplomát nyertek el a mesterhegedűi. „Manyi zongorázik, csodálatos könnyedséggel festett remekműve 1955 körül készült. Jászberény részére itt festi „Lehel vezér” című nagyméretű (életnagyságú figurák) képét.

1956-ban megkapta a Janus Pannonius-érmet. 1958 nyarán családjával együtt visszaköltözött a fővárosba. Gyűjteményes kiállítása volt 1955-ben a Csók Galériában, amelyet Pogány Ö. Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitott meg, és 1962-ben ugyanitt, amelyet Németh Lajos művészettörténész, akadémikus nyitott meg. A legtöbb kép a mostani kiállításon ebből az időszakból látható. Olyan főművek, mint a „Pihenőben”, nagyobb változata a szolnoki Damjanich Múzeumban van, vagy a „Csendélet hegedűvel”, „Csendélet babával” és még lehetne sorolni. Szülőfalujába nyaranta és ősszel vissza-visszatért, hogy megfesse a „Pázmándfalui utca”, a „Nomádok”, a „Cigánysor”, a „Kocsmajelenet” és a „Napraforgószedők” című képeit. Itt láthatjuk még a gyerekeit megörökítő „Játszó gyerekek a Római-parton”, feleségét, „Manyi a Balatonparton”, kedves témáját, a „Majális”-t, csendéletének főszereplőjeként „Csendélet Mirci cicával” és az 1975-ben készült karakteres önarcképét, amely műfaján belül kimagasló teljesítmény. A kiállítási körkép az 1981 tavaszán festett és a műtermi állványon maradt „Pünkösdi rózsák” című utolsó művével zárul.

P. Bak János: Család

Nem az érzelgős, hanem a mély baritonra hangolt férfias líra csendül ki műveiből. Megállapíthatjuk, hogy P. Bak János művészete tipikus példája annak, ahogy az általánosságra törekvő, stílustörténetben gondolkodó művészettörténet-írás előtt természetesen rejtezőkódóvá vált életműveket az elmúlt évek műkereskedelmi érdeklődése hirtelen vagy fokozatosan, de nagy érdeklődést kiváltva állította az előtérbe.

„A tigris széttépheti a pegazust, a kecske lelegelheti a babérfát, a költő mégis felmegy az Olymposra.”

P. Bak János: Családi körben